

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

– Подія злочину характеризується слідчою ситуацією, коли в якості потерпілої особи виступає неповнолітній.

– Подія злочину характеризується слідчою ситуацією, коли в якості потерпілого виступає особа, яка займалася підприємницькою діяльністю.

– Подія злочину характеризується слідчою ситуацією, коли в якості потерпілої виступає жінка [5, с. 98].

Запропонована класифікація вбивств не є вичерпною, що обумовлює необхідність подальшого вивчення різноманітних видів вбивств та їх криміналістичних характеристик з метою створення ефективної криміналістичної методики попереднього розслідування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 2 / А. Ф. Волобуєв, О. В. Одерій, Р. Л. Степанюк та ін.; за заг. ред. А. Ф. Волобуєва, Р. Л. Степанюка, В. О. Малярвої ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 312 с.
2. Криміналістика : підруч. / В. В. Пясковський, Ю. М. Черноус, А. В. Іщенко, О. О. Алексеев та ін. Київ: «Центр учбової літератури», 2015. 544 с.
3. Криміналістика : підруч. / кол. авт. : В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель, та ін. / за ред. В. Ю. Шепітько. 4-те вид. перероб і допов. Харків: Право, 2010. 464 с.
4. Белкин Р. С. Курс криминалистики: в 3 т. Частные криминалистические теории. Москва: Юристъ, 1997. 360 с.
5. Криминалистика. Криминалистическая тактика / под ред. Р. С. Белкина и Г. Г. Зуйкова. Москва: ВШ МВД СССР, 1970. Т. 2. 478 с.

СУДОВИЙ ПРЕЦЕДЕНТ У МІЖНАРОДНІЙ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Кордунян І. В.

*Студентка III курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Науковий керівник: Ільченко О. В.

*к. ю. н., доцент, доцент кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

Судовий прецедент є основним джерелом права в країнах Англосаксонської правової системи (загальна система права), таких як Велика Британія, Сполучені Штати Америки, Канада, Нова Зеландія, Австралія, Північна Ірландія та інші. Судова практика в цих країнах сформувалася за допомогою рішень та інших юридичних актів, які використовуються сьогодні як прецеденти, формуючи так зване прецедентне право.

Англійське право мало великий вплив на формування загальної системи права. Тому аналіз прецедентного права потрібно почати саме з Англії. Фундаментальним елементом прецедентної системи англійського права є доктрина «вищого рішення» (doctrine of stare decisis), яка передбачає, що суди при вирішенні справ зв'язані попередніми рішеннями вищих судів. Наприклад, в Англії до 1966 року Палата лордів (верхня палата парламенту Великої Британії) була пов'язана своїми ж рішеннями [1].

Особливістю прецедентного права є те, що воно передбачає юридичну визначеність, тобто рішення суду повинно бути передбачуваним. Аналогічні ситуації повинні вирішуватися за одним планом, окрім випадків, коли цього вимагають особливості конкретної справи.

У судовій системі Австралії прецедент являє собою правило, відповідно до якого суд при вирішенні справи повинен дотримуватися правового принципу, встановленого вищим судом. Виділяють два види прецедентів: обов'язковий та переконливий.

Обов'язковим є прецедент, що виник внаслідок прийняття рішення вищим за ієрархією судом. Такий прецедент застосовується, коли він є аналогічним до даної справи та їх обставини схожі. Наведемо приклад, рішення Вищого суду Австралії є обов'язковими для всіх судів Австралії, але рішення Верховного Суду не є обов'язковим для Вищого суду, а рішення окружного суду не є обов'язковим для Верховного Суду.

Переконливий прецедент – це рішення, що виніс вищий суд, який не є вищим за ієрархією судів. Наприклад, прецедент, встановлений Верховним судом Нового Південного Уельсу не є обов'язковим для Верховного суду штату Вікторія, оскільки ці суди не знаходяться в одній ієрархії і мають рівноправні повноваження. Також, для судів Австралії переконливим прецедентом є рішення вищих судів Великої Британії [1].

Прецедентна практика у Сполучених Штатах Америки базується на «традиційній» для англосаксонської правової системи доктрині «вищого рішення» (doctrine of stare decisis). Для того щоб використати попереднє рішення (прецедент) у певній справі суд повинен перевірити чи відповідає воно наступним вимогам:

1) чи є подібними юридичні факти та інші важливі обставини цих двох кейсів (з англ. Case «справа»). Для цього суддя може провести аналіз попередньої справи.

2) рішення, що розглядається як прецедент повинно бути винесене тим же судом або вищим у ієрархії судом, що розглядає нову справу.

Система федеральних судів США має три рівні: окружні суди, апеляційні суди та Верховний суд США. Верховний суд США може переглянути рішення найвищого суду в кожному штаті. Кожен окружний суд, слідує прецедентам, виданими Верховним судом та апеляційним судом у межах, що охоплює окружний суд. Кожен апеляційний суд слідує

власним прецедентам та прецедентам, винесеним Верховним Судом, але він не повинен дотримуватися рішень апеляційних судів в інших округах. Однак суд може вважати рішення інших, не вищих судів переконливим прецедентом, якщо вони є обґрунтованими та якщо не існує обов'язкового прецеденту, який конфліктує з даним [2].

У Новій Зеландії система судів загальної юрисдикції, які є головними судами в країні, має вигляд піраміди. Вгорі знаходиться Верховний суд. Нижче, у порядку зменшення, – Апеляційний суд, Вищий суд та Окружний суд. Поза цією пірамідою знаходяться спеціалізовані суди та трибунали. Справи, які є юридично схожими, як правило, вирішуються однаково, відповідно до рішень вищого суду. Це називається правилом прецеденту і забезпечує послідовність та визначеність у застосуванні закону [3].

Сьогодні Україна знаходиться на шляху інтеграції до Європейського Союзу, що сприяє реформуванню найважливіших сфер суспільного та державного життя, в тому числі й судової системи. Україна належить до романо-германської правової сім'ї, де основним джерелом права є нормативно-правовий акт. Судовий прецедент як джерело права не закріплений в державі, проте практика судів, особливо Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) відіграє важливу роль при вирішенні спорів.

Рішення ЄСПЛ є обов'язковими для України у справах, стороною яких виступає Україна відповідно до ст. 46 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [4]. У 1997 році Конвенція була визнана Україною шляхом прийняття Закону «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції». Обов'язковість рішень ЄСПЛ закріплена й у Законі України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 № 3477-IV. Відповідно до ст. 17 цього Закону при розгляді справ суди використовують Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та практику Суду як джерело права [5].

На відміну від прецедентного права англосаксонської правової системи особливістю прецедентів ЄСПЛ є те, що Суд не зв'язаний в повній мірі зі своїми попередніми рішеннями. Незважаючи на це, він демонструє та визнає важливість стабільності своєї судової практики та допомагає захищати рівномірність, згуртованість та правову визначеність у правовій системі Європейського Союзу [6].

Отже, судову практику ЄСПЛ не можна назвати прецедентною системою в тому сенсі, в якому вона застосовується в практиці країн загальної правової системи. Тим не менш, у своїх рішеннях Суд часто посилається на чітко встановлене прецедентне право, тобто на попередні рішення, які підтримують висновок по даній справі або від яких ця справа повинна відрізнитися.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що використання прецедентів має багато переваг, тому що воно мінімізує вплив особистої думки суду при вирішенні справ, тобто є гарантією рівного та справедливого правосуддя. Практика ЄСПЛ є частиною національного законодавства України, а тому суди при вирішенні справ можуть спиратися на рішення Європейського суду як на джерело права.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Precedent and evidence. *The State Library*: website. URL: <https://legalanswers.sl.nsw.gov.au/hot-topics-courts-and-tribunals/precedent-and-evidence> (дата звернення: 09.04.2020).
2. John M. Walker, Jr. ,The The Role of Precedent in the United States: How Do Precedents Lose Their Binding Effect? STANFORD LAW SCHOOL CHINA GUIDING CASES PROJECT, Feb. 29, 2016. URL: <http://cgc.law.stanford.edu/commentaries/15-John-Walker> (дата звернення: 09.04.2020).
3. Structure of the court system. Courts of New Zealand: website. URL: <https://www.courtsofnz.govt.nz/about-the-judiciary/structure-of-the-court-system> (дата звернення: 09.04.2020).
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. (редакція від 02.10.2013). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 09.04.2020).
5. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV (редакція від 02.12.2012 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15> (дата звернення: 09.04.2020).
6. Szabados Tamás. «Precedents» in EU law – The problem of overruling. *Elte Law Journal*: website. URL: <https://eltelawjournal.hu/precedents-eu-law-problem-overruling/> (дата звернення: 09.04.2020).

ОЦІНКА ДОКАЗІВ НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ: СПІРНІ АСПЕКТИ

Баранова Є. В.

*Студентка III курсу Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Науковий керівник: Корчева Т. В.

к. ю. н., асистент кафедри кримінального процесу

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Останнім часом питання вдосконалення кримінального процесуального